

MOİRA

EFSANESİ

Tamer Sandal

Editör

Büşra Şahin

Kapak Tasarımı

Sezen Çağlı

Mizanpaj

Neşe Siyamoğlu

ISBN: 978-625-6718-24-1

1. Baskı: Ocak 2025

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden ve yazardan izin almadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Yazardan Direkt – Türkiye
Altın-tepe mah. Bahar sok. No: 8B
Maltepe İstanbul
Sertifika No:47456

Baskı ve Cilt
Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Ticaret Anonim Şirketi
Beytepe Köy Yolu No:3 Bilkent/ANKARA
Sertifika no: 46519

Hayatımızda en az bir kere, farklı bir geçmiş ve gerçekleşmesini istediğimiz bir gelecek hayal etmişizdir. Peki, kaçınılmaz olan bu zaman dilimlerinden hangisi daha çok ilgimizi çeker? Geçmiş mi yoksa gelecek mi?

Çoğumuz, seçimlerimizin tepkimesi olduğunu kabul ettiğimiz ya da tamamen bizden bağımsız gerçekleştiğini düşündüğümüz bir yazgıya ya da diğer adıyla kadere inanırız. Fakat kaderin zaman üzerinde bir etkisi olmadığını, onun sadece yaşam üzerine kurulmuş bir döngü olduğunu anlamalıyız. Dolayısıyla geçmiş ya da gelecek kurgusunu kadere bağlamak, bu anlamda yanlış bir düşünce olacaktır. Ancak bu, aralarında hiçbir bağlantı olmadığı anlamına gelmez. Sanırım açıklayabileceğimiz tek ortak noktaları; kaderin, kendimizi hapsettiğimiz zaman dilimi içinde yaşanıyor olması ve bizim de bunu geçmiş ya da gelecek olarak yorumlamamız. Bizler insan olarak kader ve zaman algısını bütün bir şekilde değerlendirir, yaşanmış bir geçmişin asla değiştirilemeyeceği ve geleceğimizin de kadere bağlı olarak yaşanacağı inancı üzerine inşa edilmiş hayatlar kurarız. Peki ya geçmiş ya da gelecek olarak tanımladığımız zaman kavramını aradan çıkartınca sadece kaderle baş başa kaldığımızı ve onun da tüm hayatlar için yazılmış, sadece tek bir yazgı olduğunu bilseydik? Ama bu sefer de kaderin asla değiştirilemez olduğunun ön yargısı ile karşılaştık. Açıklaması her ne olursa olsun, bu konuda hemfikir olduğumuz tek ortak nokta; kaderin, bizim irademizin çok üzerinde ve asla kontrol edemeyeceğimiz bir güç olmasıdır.

Ya size aslında geçmişte böyle olmadığını, kaderin tüm yaşamlar üzerinde belirleyici bir etkisi olduğunu ama işleyen bu sistemin, birileri tarafından kontrol edilebildiğini söylesem ne düşündünüz? Bu, aklımızın sınırları dışında kalan bir durum olmasının yanında sanırım kaderin değişebileceği fikrini benimsememize yardımcı olacaktır. Fakat bunu öğrenmek için çok eski zamanlara gitmemiz gerekir. O kadar eski ki dünyayı Olymposluların yani Zeus'un liderliğini yaptığı on iki tanrının yönettiği, insanlar ve tanrıların bir arada yaşadığı zamanlara... Olympos'u toplamda on iki tanrı yönetirdi ama şimşeklerin, göklerin ve gök gürültülerinin tanrısı olan Zeus, güç ve bilgelik açısından diğerlerinden üstün olduğu için "Tanrılar Tanrısı" olarak bilinirdi. Herkes onu tanrıların ve

insanların babası, en güçlü ve en önemli tanrı olarak kabul ederdi. Zeus'un yapabileceklerinin sınırı olmadığı düşünülürdü fakat bilgeliği ona, gücüne rağmen kendisinin dahi yapamayacağı bir şeyler olduğunu öğretmişti. Atalarının bile, tanrı olmalarına rağmen, kehanetlere karşı duramadığını, kendilerini bekleyen kaderin önüne geçemediğini ve kendi gücünün bile buna yetmeyeceğini çok iyi biliyordu. Yine de her ne olursa olsun, bu konuda hiçbir şey yapmayıp öylece kabullenmek istemedi.

Evet, kaderin değişmez bir yapısı olduğunu biliyordu ama en azından hayatın; başlangıç, süreç ve son aşamalarının olması gerektiği gibi adil bir sistem üzerinde sürdürülmesinden, hatta gerekli olduğu yerlerde müdahale edilebilmesinden yana bir görüş içerisindeydi. Ayrıca böyle bir sistemin, kendi hükümdarlığı altında yaşayanlar için de daha adil olabileceğini düşündü ama Zeus'un, tanrıları da ilgilendiren böyle hassas ve ince konularla meşgul olması mümkün değildi. Aynı zamanda adil bir hükümdar olduğunu ispatlamak için bu görevi; Metis'ten sonra ikinci karısı ve aynı zamanda adalet ve düzen tanrıçası Themis'ten olan üç kızı Clotho, Lachesis ve Atropos'a verdi. Zeus'un, ilahi hükmetme hakkını devrettiği ve kendilerine özel yetenekler sunduğu bu üç kız kardeş o günden sonra "Moiralar" yani diğer adıyla "Kader Tanrıcaları" olarak anılmaya başladı. Moiralar her şeyden ve herkesten bağımsızdı, tanrılar ve insanlar onların kararlarına boyun eğmek zorundaydı. Bunu Zeus bile değiştiremezdi. Moiralar insanlara ve tanrılara yaşam paylarını verir; evrensel yasalar tarafından her canlıya yazılmış olan, doğum ve ölüm arasındaki yaşamda değiştirilmesi mümkün olmayan yazgıları dağıtırlardı. İşlerini titizlikle yapar ve hiçbir hikâyeye dâhil olmazlardı. Geleceği öğrenmeye çalışan tanrı ve insanlara, kaderle oynanmaması gerektiğini hatırlatırlardı. İnanişâ göre, her yeni doğanın ömrünü temsil eden bir yaşam ipliği vardı. Kardeşlerden ilki yani Clotho, bu yaşam ipliğini eğirir ve kişi ölene kadar ipliği bükmeye devam ederdi. Diğer kız kardeş Lachesis, yazgıyı temsil eder; ömrün uzunluğuna, mutluluğuna veya mutsuzluğuna karar verirdi. Son kız kardeş Atropos ise ömrün zamanı dolduğunda yaşam ipliğini keserek ölümün nasıl ve ne zaman olacağına karar verirdi. Tanrıların bile karşılarında elleri kolları bağlı olduğu Moiralar için ölüm nedeni ile hak ediliş aynı şeydi. Onlar, yazgının adil olarak dağıtıldığını; kaderin de bu yönde sürdürülmesini ve asla müdahale edilmemesi gerektiğini savundular. Bu açıdan değerlendirdiğimizde aslında Moiralar, tanrılar da dâhil tüm yaşamın, evrensel kanunlar çerçevesinde ve adil bir sistem üzerinde kalması gerektiğini savunmuşlar; özel yeteneklerini de bu adaleti uygulamak için, sadece gerektiği yerde kullanmışlardı. Öyle ki Moiralara bu güçleri sağlayan Zeus bile Truva savaşında, kendi oğlu olan Sarpedon'un ölümüne engel olamamış, yaşanması gereken kaderin karşısında durmamıştı. Elbette ki tanrıların bile kabullenmiş

olduğu, herkesin değiştirilemez bir yazgısının bulunduğu gerçeği Moiralar için de geçerliydi. Her ne kadar bu sistemin savunucuları ve koruyucuları olsalar da kendi hayatlarının da bir kadere bağlı olduğunu ve onlar için de yazılmış bir yazgının bulunduğunu çok iyi biliyorlardı. Bunun dışında çok iyi bildikleri bir başka şey ise kaderin, üzerimizde akıp geçen zamanın içinde gerçekleşiyor olması ve olacak şeylerin, kendi vaktini beklediği gerçeğiydi. Tabii ki bu onlar için hiçbir zaman bağlayıcı ya da kısıtlayıcı bir etken olmadı çünkü onlar, bu sistemi kontrol edebiliyor olsalar bile kendilerinin sistemin üzerinde bir g olmadıklarını, tam tersine herkes gibi sistemin bir parçası olduklarını çok iyi biliyorlardı. Sanırım tüm bu bilgiler ışığında Moiralar hakkında şunları söylemek yanlış olmazdı: Onlar, yaşamların tümünü temsil eden hayatın üzerine kurulu olduğu sistemi adalet terazisinin dengesinde tutarak, olması gerektiği şekilde yürümesini sağlamış ve gerektiği zaman, bu dengenin bozulabileceği yerlerde müdahalelerini yapmışlardı. Ama elbette ki içinde bulundukları zamana göre yazılmış olan kaderleri, hepimiz için olduğu gibi onlar için de gerçekleşecekti ve değiştirmedikleri yazgılarını onlar da bir gün yaşayacaktı ki bunun için çok uzun yıllar geçmesine gerek kalmadı. Kendi yazgılarının değişmesi, Zeus'un da babası Kronos'a yaptığı gibi, oğlu Ares'in Zeus'u tahtan indirmesiyle başladı. Ares ve Olympos tanrıları arasında büyük bir savaş yaşanmış, sonrasında Olymposlular mağlup olmuşlardı. Ares, Olympos'a girdikten sonra Zeus ile bir antlaşma yaptı ve Olympos'un düşmemesi karşılığında artık hiçbir tanrının dünyaya karışmama şartını ne sürdü. Olympos'un düşmesi hlinde Ares'in, dünyanın tek hükümdarı olacağını kabullenemeyen Zeus bu şartı kabul etti ve tanrıların dünyaya açılan tüm kapılarını kapattı. Tam da bu noktada Zeus ve Ares'in aklında sadece Moiralar vardı. Zeus, Ares'in savaşı kazanıp tüm dünyaya kötülük ve dehşet yayması konusunda; Ares ise neden Zeus'tan yana taraf tutmayarak sessiz kaldıkları konusunda Moiraları sorguluyordu. Ama artık söz, Olympos'u mağlup eden Ares'teydi ve kanunlara göre zaferinin hakkı olarak, Moiralar için bir seferliğine hüküm verme hakkına sahipti. O da bu hakkını kullanmakta hiç tereddüt etmedi ve kendi çıkarları doğrultusunda bir karar verdi. Ares'e göre bir tanrı, kendi kaderini belirleyebilirdi. Ona göre belirsizlik, sadece ölümlü insanlar için geçerli olabilirdi. Ayrıca Olympos tanrılarının gücünün üstünde bir g olmayacağını ve ileride kendi kaderine de karışabileceklerini düşündüğünden Moiraların yaşamlarına son verdi.

Ancak Moiralar için hikye burada bitmedi! Zeus her ne kadar bu durumu ngremediye de yine de kaybetme ihtimalini düşünmüş ve Ares'in de kibri yüzünden böyle bir davranışta bulunabileceğini tahmin etmişti. Aynı zamanda, yazgının adil dağıtılması için kurulan adalet sisteminin, her ne olursa olsun işlemesi gerektiğini dşnmşti. İşte tam da bu düşünce ile Ares'e mağlup olmadan